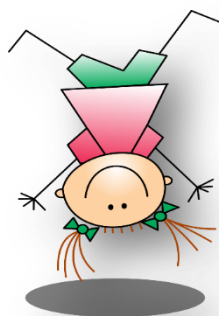

ÅRSPLAN GUOLBAN MÁNÁIDGÁRDI 2018-2021

Innhold

DEL 1	2
Innledning.....	2
Eierforhold og forvaltning.....	2
Barnehagens formål og innhold	2
Barnehagens visjon	2
DEL 2	3
Presentasjon av barnehagen	3
Satsingsområdene i vår barnehage.....	3
Rammeplanen for barnehagene	3
Danning gjennom omsorg, lek og læring	4
Tidlig innsats.....	6
Språkstimulering.....	6
Observasjoner/karlegging	7
Sosial kompetanse	7
Personalets rolle i sosial kompetanse:	8
Barnehagen skal fremme vennskap og fellesskap.	9
Forebygge mobbing i barnehagen	9
Barns medvirkning	10
Samisk språk og kultur.....	10
Barn fra andre kulturer.....	11
Tospråklighetsplan.....	11
Foreldresamarbeid.....	11
Overganger	12
De daglige gjøremål -dagsrytme	13
Dagsrytmen	13
DEL 3	14
TEMAPLAN	14
Innledning.....	14
Samiske tradisjoner, språk og kultur	14
5 åringene – skoleaktiviteter	15
Årstidskalender/temaplan gjennom hele året	15
Barnehageruta	18
Andre hendelser.....	18
Temaplan for Guolban mg.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.

DEL 1

Innledning

Eierforhold og forvaltning

Barnehagen eies og drives av Kárášjogá gielda Karasjok kommune, med kommunestyret som øverste myndighet. Barnehagen er underlagt oppvekst, utdanning, språk og kultur.

Barnehagen skal drive sine virksomheter i samsvar med gjeldende lover og forskrifter, samt kommunale planer og vedtak.

Barnehagen er underlagt kommunens internkontrollsystem. Internkontroll skal sikre at alle miljø- og sikkerhetstiltak utføres og følges systematisk.

Barnehagens formål og innhold

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet og skal gi barn under opplæringspliktig alder gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem.

Karasjok kommunale barnehager er samiske barnehager og barnehagen skal

- Bygge sin pedagogiske virksomhet på den lokale kulturen og det samiske språket skal være hovedspråket i barnehagen
- Gi barna mulighet til å fungere i ett flerspråklig og flerkulturell samfunn, slik det kommer frem i tospråklighetsplan.
- Sammen med hjemmet medvirke til å gi barna et miljø som sikrer dem individuell og gruppevis omsorg og støtte, stimulering, utfoldelse, læring og etisk veiledning.
- Styrke barnas identitet og opplevelse av egenverd, og hjelpe de til å oppleve at de hører til i et nært sosialt og kulturelt fellesskap, slik at de senere kan møte samfunnet uten å miste noe av sin egenverd.
- Aktivt og bevisst å jobbe mot mobbing i barnehagen og fremme likestilling mellom kjønnene.

Barnehagens visjon

**«DEN GODE BARNDOMMEN - ER VEKST UT I FRA HVERT ENKELT BARN'S
UTVIKLING OG FORUTSETNING».**

- ✚ Hjelp hvert enkelt barn til egenutvikling og utvikling av selvfølelse
- ✚ Gi hvert barn litt å strekke seg etter - utfordringer som er oppnåelig (mestring)
- ✚ Tilrettelegge for lek, gi omsorg som igjen fører til utvikling og læring
- ✚ Et steg om gangen
- ✚ Hvert barn er unik

DEL 2

Presentasjon av barnehagen

Guolban mánáidgárði er Karasjoks første kommunale barnehage, som åpnet i 1972.

Barnehagen er en tre avdelings barnehage og har til sammen 54 plasser for barn fra 1/2 til 6 år.

Barnehagen har totalt ti ansatte hvorav en styrer, tre pedagogiske ledere, tre barnehagelærere og tre fagarbeidere/assistenter.

Barnehagens avdelinger:

Mánnu

Beaivváš

Násti

Barnehagen bygger sin pedagogiske virksomhet på samisk språk og kultur, og alle avdelingene har samisk som hovedspråk. Det utarbeides uke- og månedsplaner med utgangspunkt i årsplanen og rammeplanen. Planene er aldersbaserte.

Satsingsområdene i vår barnehage

- *Barnehagen skal være læringsarena "Danning gjennom omsorg, lek og læring"*
- *Tidlig innsats*
- *Språkstimulering og sosial kompetanse*

Barnehagens læringsmiljø skal gi utfordringer innenfor trygge rammer. Innholdet skal være variert og tilpasset det enkelte barns alder og forutsetninger. Barn skal få en felles plattform og en god start på sin livslange læring. De skal få utfolde seg og lære og være godt forberedt når de begynner på skolen. Læring er nært knyttet til omsorg og lek. Det er i de tidlige barneårene det legges grunnlag for holdninger, verdier, kunnskaper og ferdigheter. Det er både gjennom de formelle (de planlagte) og de uformelle (spontane) lærings situasjonene barn lærer daglig i barnehagen.

Barnehagen er en arena for lek, læring og utvikling og den er en viktig arena for forberedelse til skolen, samtidig som leken skal ha sin egenverdi. I tillegg er barnets trivsel en avgjørende forutsetning for barns utvikling. Derfor er lek og venner en viktig trivselsfaktor, fordi vennskap er viktig for å opparbeide et godt selvbilde og tilegne seg sosialkompetanse.

Rammeplanen for barnehagene

Rammeplanen beskriver hvilket innhold vi skal vektlegge i barnehagen. Barnehagens innhold skal bygge på et helhetlig læringssyn, hvor omsorg, danning, lek, og læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling. I samiske barnehager skal dette arbeidet bygge på samisk språk, kultur og tradisjonskunnskap. Barnehagen skal være en kulturarena hvor barna er medskapere av egen kultur i en atmosfære preget av humor og glede.

Samiske barnehager skal fremme barnas samiskspråklige kompetanse, styrke barnas samiske identitet og videreføre samiske verdier, samisk kultur og tradisjonskunnskap. I samiske barnehager er samisk hovedspråk. Barnehagetilbudet skal være en integrert del av det samiske samfunnet. Det er en forutsetning at personalet behersker samisk språk og har kunnskap om samisk kultur.

Samiske barnehager skal bidra til å bevare og videreutvikle den samiske kulturarven og synliggjøre samisk språk, kultur, levemåter og verdier i vår tid. Barnehagen skal bidra til at barna kan bli kjent med mangfoldet i egen og andres kultur, og at barna kan utvikle respekt og fellesskapsfølelse for hele det samiske mangfoldet.

I Rammeplanen er det syv fagområder som barnehagen skal bygge all sin pedagogiske virksomhet på. Barnehagen skal i sitt arbeid utvikle barnas språklige-, sosiale-, motoriske og kulturelle kompetanse og tilby et variert innhold med utgangspunkt i rammeplanens syv fagområder.

Fagområdene må tilpasses barnas alder og modenhet, og de er i stor grad det samme som barn senere møter som fag i skolen. Fagområdene skal knyttes til formelle og uformelle læringssituasjoner. Barn lærer gjennom alt de opplever og erfarer. De lærer gjennom sanseinntrykk, handling og samspill og iaktakelse av andre barn og voksne. Læring foregår i det daglige samspillet med andre mennesker og med miljøet, og er nært sammenvevd med lek, oppdragelse og omsorg. Innholdet i læringen skal tilpasses det enkelte barns og gruppas interesser og forutsetninger. Ut i fra dette kan man fritt velge innhold og metode tilpasset barna og miljøet rundt dem.

Rammeplanen framhever betydningen av voksnes holdninger, kunnskaper og ferdigheter til og møte, forstå og oppdra barn til aktiv deltakelse i et demokratisk samfunn. Samarbeidet med barnas hjem skal ligge til grunn for virksomheten.

I vår barnehage skal de samiske kulturtrekk være som en rød tråd gjennom det pedagogiske arbeidet. Derfor skal en stor del av aktivitetene og temaoppleggene ta utgangspunkt i samisk språk, kultur og tradisjoner, oppdragelse og læring, verdier, levemåte og miljø.

De sju fagområdene:

1. Kommunikasjon, språk og tekst
2. Kropp, bevegelse, mat og helse
3. Kunst, kultur og kreativitet
4. Natur, miljø og teknologi
5. Antall, rom og form
6. Nærmiljø og samfunn
7. Etikk, religion og filosof

Danning gjennom omsorg, lek og læring

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. (Lov om barnehager § 1)

Omsorg

Omsorg handler om relasjoner mellom voksne og barn, og barn seg imellom. Ved at barn får mulighet til å ta imot og gi omsorg til andre, dannes grunnlaget for utvikling av empati, respekt og toleranse. Barnehagen skal gi rom for barns utøvelse av empati og omsorg i hverdagen. Barn har rett til omsorg og nærhet. For barnehagen er det en primæroppgave å gi omsorg og nærhet og sørge for at barn ut fra alder og individuelle forutsetninger blir møtt med lydhørhet, innlevelse og vilje til samspill.

De voksne skal være lydhøre, tilstedeværende, gi nærhet, og vise evne og vilje til samspill med barnet. God omsorg styrker barnets forutsetninger for å utvikle tillit til seg selv og andre. Omsorg skal prege alle situasjoner i hverdagslivet. Barnehagen skal tilby barn et miljø preget av glede, humor, kreativitet og omtanke for fellesskapet. Å gi barn mulighet til å gi og ta imot

omsorg, er grunnlaget for utvikling av sosial kompetanse og er et viktig bidrag i et livslangt læringsperspektiv.

Lek

Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfulle opplevelser og aktiviteter.

(Barnehageloven § 2 Barnehagens innhold, 2. ledd)

Leken er barnets viktigste vei til læring. Gjennom leken utvikler barn sosiale ferdigheter som å ha evne til å tolke og forstå egne og andres tanker, følelser og handlinger, og til å handle på en hensiktsmessig måte i forhold til andre. Barn lærer seg å samarbeide, lytte til andre, forhandle om leketema, rolleavklaring, foreslå og tilpasse seg andres forslag, inngå kompromiss, hjelpe hverandre.

Barnehagen skal bidra til den gode barndommen ved å gi alle barn muligheter for lek.

Leken har betydning for barns trivsel og som en grunnleggende livs- og læringsform. I barnehagen skal barn få oppleve lek både som egenverdi og som grunnlag for læring og allsidig utvikling. Leken er barnets viktigste aktivitet. Barn lærer ved lek, hverdagssituasjoner og i voksenstyrte aktiviteter. For barn er leken en naturlig væremåte. Den har et lystbetont preg, og den er morsomt å leke.

Venner vil bli en viktig del av livet og barnehage hverdagen. Det skal tilrettelegges slik at barn skal kunne danne vennskap gjennom lek i både organiserte og tilfeldig sammensatte grupper. Gjennom frileken (selvstendig lek) får barna leke på egne premisser. Da barn også har behov for å leke selvstendig og uten at voksne har tilrettelagt leken.

Voksnes rolle er også å respektere barns lek. De må ha en aktiv rolle under frileken på barns premisser. Når de voksne har en aktiv rolle i leken har de også muligheten til å hjelpe barn som ikke kommer med i leken. Barnehagen må også tilrettelegge for språkutviklende lek, da lek er en livsutfoldelse og glede og et mål i seg selv. Leken er barnets viktigste læringsarena og ulike former for lek som regellek og rollelek stimulerer ulike sider ved språkutviklingen, så fremt som den sosiale utviklingen til barnet. Derfor er det viktig at barn møter varierte leke former i barnehagen.

Danning

I den nye formålsparagrafen heter det at barnehagen skal ivareta barns behov for læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling.

Danning er en prosess der voksne overfører verdier, normer, tanker, uttrykks- og handlingsmåter til barn. Dette samspillet skal kjennetegnes ved lyttende, omsorgsfulle og tilgjengelige voksne som støtter og veileder barn i deres læringsprosesser.

Danning er en livslang læring i det å være menneske som blant annet handler om å utvikle evne til å reflektere over egne handlinger og væremåter. Danning skjer gjennom læring, lek, omsorg, oppdragelse, sosialisering og mer. Omsorg, lek og læring er med på å sosialisere og forme barns holdninger, verdier og tillit til seg selv og andre mennesker.

Gjennom gode dannelsingsprosesser settes barn i stand til å håndtere livet ved at de utvikler evnen til å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og til å se seg selv som et verdifullt medlem av et større fellesskap. For at det skal skje en positiv danning må samspillet i barnehagen bære preg av omsorg, respekt og likeverd.

I barnehagen er gjensidige samhandlingsprosesser med barn og voksne i lek og læring og hensynet til hverandre forutsetninger for barnets danning. Barn må få utfordringer, muligheter til å utvikle kunnskaper og ferdigheter og støtte for å handle omsorgsfullt og gjøre etisk begrunnede valg.

Gjennom danning legges grunnlaget for barnets allsidige utvikling.

Læring

Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter.

(Barnehageloven § 2 Barnehagens innhold, 5. ledd)

Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet, vitebegjær og lærelyst og bidra til et godt grunnlag for livslang læring og danning. Læring foregår i det daglige samspillet mellom barn og voksne, og er nært sammenvevd med lek, omsorg og danning.

Læring skjer i det daglige samspillet både i planlagte og spontane aktiviteter. Innholdet i læringen skal tilpasses det enkelte barns og gruppas interesser og forutsetninger. Ut i fra dette kan man fritt velge innhold og metode tilpasset barn og miljøet rundt dem.

Barn kan lære gjennom alt de opplever og erfarer på alle områder. Barns undring må møtes på en utfordrende og utforskende måte slik at dette danner grunnlaget for et aktivt og utviklende læringsmiljø i barnehagen. Barns egne interesser og spørsmål bør danne grunnlaget for læringsprosesser og temaer i barnehagen. Hvordan personalet møter barns uttrykk gjennom kropp, språk, følelser og sosiale relasjoner har betydning for deres læring. Vennskap og tilrettelegging for gode relasjoner i barnehagen er forutsetning for god læring og opplevelse av glede og mestring.

Tidlig innsats

Med tidlig innsats menes det at det gis et godt pedagogisk tilbud til barn så tidlig som mulig. Tidlig og god hjelp til barn som av ulike grunner trenger ekstra oppfølging, kan bidra til å forebygge senere vansker og sosiale ulikheter. Alle barn må få like muligheter.

Tidlig innsats innebærer å fremme alle utviklingsområder hos barn. Observere og kartlegge formelt og uformelt både inne og ute, i samhandling med andre osv. Det skal settes inn tiltak overfor barn som vekker bekymring på et eller flere av utviklingsområdene så tidlig som mulig, søke støtte hos relevante samarbeidspartnere som PPT, helsestasjon og barneverntjenesten, dersom barnehagen ikke innehar nok kompetanse. Innmelding til PPT for kartlegging og videre vurdering i samarbeid med barnets foresatte. Det er utarbeidet en egen Spesialpedagogisk håndbok, et veiledningshefte for tidlig innsats.

Forskning viser at tidlig innsats overfor barn med normbrytende atferd er forebyggende, og kan være med på å hindre at denne atferden befester seg.

Språkstimulering

Språkstimulering skal ha en sentral plass i det pedagogiske arbeidet i barnehagen.

Å legge til rette for et rikt og stimulerende miljø er en del av barnehagens samfunnsmandat.

Fagområdet kommunikasjon, språk og tekst prioriteres høyt i barnehagen. Barnet utvikler sitt språk i samspill med andre mennesker. Derfor har personalet som jobber i barnehagen en viktig rolle i språkstimuleringen.

Aktiviteter som er viktige i dette arbeidet er: *den gode samtalen, rim, regler, dikt og sang/joik, fortelling og høytlesning, og utforskning av skriftspråket.* Et godt språkmiljø bidrar til at barnet også utvikler begynnende matematikkforståelse og lese- og skriveferdigheter.

Muntlig og skriftlig språk skal ha en sentral plass i barnehagen. Det viser seg at barn

som klarer å sette ord på egne tanker og følelser, lettere vil kunne kommunisere og samtale med andre. Dette vil også gjøre at tenking og tilegnelse av ny kunnskap vil bli lettere.

I førskolealder utforsker barn skriftspråket, og barnehagen skal gi alle barn inspirerende erfaringer med bokstaver og skriving. Derfor spiller fag- og kulturformidlingen i barnehagen en viktig rolle for barnets språkutvikling. Rike erfaringer med fortellinger, høytlesning, sang og regler kommer språkutviklingen til gode. Barn lærer gjennom lek og hverdagssituasjoner og i voksenstyrte aktiviteter.

Språkstimulering innebærer at det er kvalitet i samspillet mellom barn og voksne. Denne kvaliteten er å tilby gode planlagte høytlesninger og samtalestunder. Barnehagen er i første rekke en arena for muntlig språk, og barn erfarer tidlig at barn, personalet og foreldrene bruker ulike varianter av språket. Det er viktig at de barna som sier lite også får mulighet til å bruke språket aktivt i ulike sammenhenger. Barnehagen skal også følge opp de barna som trenger ekstra stimulering av språket. Dette krever godt samarbeid med foreldre og de instanser som har kompetanse på dette feltet.

Barns skriftspråkutvikling begynner i tidlig barnehagealder. Det vil si den starter når barn får de første forestillingene om hva det vil si å lese og skrive. Når barn er med i lese- og skrive aktiviteter, og når de utforsker skrift i samspill med andre, tilegner de seg gradvis skriftspråket. Barnehagen skal sette i gang en prosess i lese- og skriveopplæringen som skolen skal videreføre. Skriftspråkutvikling i barnehagen skal bestå i å leke med språket, lage språklyder, skrive og «lese på sitt eget nivå» og gradvis la barn tilegne seg økte ferdigheter når de er motiverte for det. Språkkartlegging og språkstimulering er nødvendige ingredienser i arbeid med tidlig innsats i lese- og skriveopplæringsprosessen på barnehagestadiet.

Observasjoner/kartlegging

Barnehagen bruker ulike kartleggingsverktøy for å kunne følge med ulike sider av barnets utvikling. Alle barn i barnehagen blir observert og kartlagt gjennom et kartleggingsverktøy som heter "Alle med". Den kartlegger den sosiale kompetansen hos barna fra 1-6 år

Barnehagen bruker også "TRAS" (tidlig registrering av språk) kartleggingsskjema når barnet ser ut til å slite med ulike sider av språket. Den hjelper barnehagen til å vurdere barnets språkutvikling i forhold til det man kan vente på ulike alderstrinn. Skjemaet er delt inn i åtte ulike områder som dekker barnets språklige utvikling. Den kan brukes på barn fra 2-5 år. Formålet med kartleggingen er å sikre at barnehagen setter inn tiltak i forhold til barnets vansker.

Sosial kompetanse

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering. (Barnehageloven § 1 Formål, 3. ledd)

Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap. (Barnehageloven § 2 Barnehagens innhold, 4. ledd)

Sosialkompetanse betyr å lære seg evnen til å omgås andre mennesker på en positiv måte.

Å utvikle sosial kompetanse vil i praksis si å lære seg positive relasjoner til andre mennesker og evnen til å følge regler og normer for akseptabel atferd. I barnehagehverdagen lærer barnet å mestre samspill med andre, kunne lekekoder, samarbeide, dele, ta hensyn, kunne vise empati/støtte, takle konflikter. Mangelfull sosialkompetanse kan føre til blant annet uønsket atferd som mobbing eller at barnet faller utenfor i sosiale settinger.

Sosialkompetanse er det å kunne mestre miljøet rundt seg, samtidig som man trives og har det bra med seg selv. Sosialisering læres gjennom konkrete situasjoner som i lek, hverdagsaktiviteter, ”her og nå situasjoner” og i tilrettelagte aktiviteter - dette går som en rød tråd gjennom hele barnehagehverdagen.

Det er viktig at personalet har felles strategier for å hjelpe barnet til å øke deres sosiale kompetanse. Samarbeidet med hjemmet er viktig i arbeidet med sosial kompetanse.

Det er 5 viktige punkter innenfor sosial kompetanse: (Kari Lamer)

1. Empati (medfølelse)
2. Prososial atferd (hvordan opptre positivt)
3. Selvhevdelse (”våge” / tørr)
4. Selvkontroll (kontroll, vente på tur, tenke på sikt)
5. Lek, glede og humor

Personalets rolle i sosial kompetanse:

- Personalet legger grunnlag for at barn skal utvikle gode ferdigheter kommunikasjon, refleksjon og konfliktløsning
- Er bevisste voksne som er tilstede (lytter, hører, ser, tar barnet på alvor)
- Vær høflig mot barnet, den voksen er et godt forbilde for barnet
- Ta seg tid til individuell kontakt, vise omsorg. Bryr seg
- Bestrebe / jobbe med å se og samhandle med alle barn.
- Respektere barn, la barn være med å bestemme
- støtte barnas initiativ til samspill og bidra til at alle kan få leke med andre, oppleve vennskap og lære å beholde venner
- samtale om normer for samhandling og invitere barna til å utforme normer for samhandling i fellesskap
- støtte barna i å ta andres perspektiv, se en sak fra flere synsvinkler og reflektere over egne og andres følelser, opplevelser og meninger
- støtte barna i å sette egne grenser, respektere andres grenser og finne løsninger i konfliktsituasjoner
- forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre.

Med metoden **Steg for Steg** trenes barn i sosiale ferdigheter. Målsettingen er å øke barns sosiale kompetanse gjennom positiv sosial ferdighetstrening. Steg for Steg styrker barnets selvbylde og gjør dem i stand til å respektere hverandre. Steg for Steg er et forebyggende tiltak mot mobbing

Steg for Steg tar for seg tre hovedområder:

- Empati
- Problemløsning
- Mestring av sinne.

Empati

Empati betyr å ha evnen til å gjenkjenne egne og andres følelser og kunne se ting fra en annens synsvinkel. Empati innebærer å kunne vise medfølelse og ta hensyn til andres følelser og behov.

Impulskontroll og problemløsning

Det innebærer å stoppe opp, tenke seg om, bestemme hva problemet er, vurdere ulike løsninger og velge den beste løsningen.

Løsningen skal ivareta trygghet og respekt for andres følelser, meninger, ytringer, ønsker og behov.

Mestring av sinne

Det innebærer å lære teknikker for å håndtere impulsive og aggressive reaksjoner, og for å kunne forholde seg rolig i en provoserende situasjon. Det er lov å bli sint. Det viktige er hva man gjør med sinnet. Sinne er i seg selv ikke negativt. Rutiner for å mestre sinne kan hjelpe alle til å gjenkjenne, forstå og mestre sinnet.

Barnehagen skal fremme vennskap og fellesskap.

I Rammeplanen står det at barnehagene skal ha fokus på å fremme vennskap og fellesskap. Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne. Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov.

Med tema som «venner og vennskap» bruker barnehager blant annet også «vennebøker» og «vennekort» som verktøy i det pedagogiske arbeidet med å fremme sosial kompetanse.

Temaer som er aktuelle er:

- Si unnskyld
- Dele
- Vente på tur
- Si stopp
- Roe seg ned
- Bli enige
- Snakke om det
- Samarbeide
- Spre glede
- Vise følelser

Forebygge mobbing i barnehagen

Karasjok kommunale barnehager har utarbeidet felles trivselsplan for Karasjok kommunale barnehager med handlingsplan mot mobbing.

Trivselsplanen tar for seg for om sosial kompetanse, hva er mobbing, hvordan forebygge mobbing, de voksnes rolle i dette arbeidet, foreldrenes rolle og prosedyrer og tiltak ved avdekking av mobbing. I følge rammeplanen skal barnehagen ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing.

Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette.

Barnehagene har fokus på sosial kompetanse, vennskap og lek, relasjoner og voksenrollen. Til sammen gjør dette barnehagen til en god arena for forebygging. De voksne må være tydelige og si i fra om at mobbing og annen uakseptabel adferd ikke aksepteres / tolereres. Være der for barn som aktive, varme og engasjerte voksne. Se barnet, lytte til barnet og med det anerkjenne barnet.

Dersom mobbing blir oppdaget er et godt samarbeid mellom hjemmet og barnehagen en viktig faktor for å løse konflikten.

Barnehagen har egne prosedyrer hvis konflikt/mobbing avdekkes. Barnehagen vil ta kontakt med barns foreldre/foresatte, lage tiltaksplan i samarbeid med barns hjem, evaluere planen i samarbeid med involverte foresatte.

Med opplegget Steg for Steg og bruk av «vennebøker» og vennekort», jobbes det systematisk med sosiale ferdigheter, barn tilegner seg kompetanse i samspill med andre. Opplegget er en del av arbeidet med å forebygge mobbing.

Barns medvirkning

Ifølge *Lov om barnehager § 3* skal barn ha rett til medvirkning.

Det skal gis barn rett til deltakelse og innflytelse på forhold og avgjørelser som angår dem selv.

- Barn skal ha rett til medvirkning tilpasset barnas alder og forutsetninger.
- Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet.
- Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet.

Barns rett til ytringsfrihet skal ivaretas, og deres medvirkning må integreres i arbeidet med barnehagens innholds områder. Å ta barns medvirkning på alvor forutsetter god kommunikasjon mellom barn og personalet og mellom personalet og foreldrene. Barns rett til medvirkning krever tid og rom for å lytte og samtale. Den pedagogiske virksomheten må organiseres og planlegges slik at det gis tid og rom for barns medvirkning. Slik kan barn bli motiverte til å påvirke sin egen hverdag i barnehagen.

Barn må erfare tydelige og ansvarsfulle voksne som tar hensyn til hele gruppen. Personalet må lytte og prøve å tolke deres kroppsspråk og være observante i forhold til deres handlinger, estetiske uttrykk og etter hvert også deres verbale språk. Barnehagen må gi rom for barns ulike perspektiv og vise respekt for deres intensjoner og opplevelsesverden. De eldste barna kan være med å planlegge hva de har lyst til å gjøre i løpet av dagen/ uken. Det kan for eksempel være å ha ukens ”hjelper”, ha samtale med barn i små grupper, velge aktiviteter, være med å bestemme regler i barnehagen og evaluere i lag med barn. De yngste barna formidler sine synspunkter ved kroppsholdninger, mimikk, og andre følelsesmessige uttrykk. Det må tas hensyn til barnets alder og modenhet.

Samisk språk og kultur

Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, herunder samisk barns språk og kultur. (Lov om barnehager § 2)

Barnehagene bygger sin pedagogiske virksomhet på samisk språk og kultur. Gjennom konkrete opplevelser og erfaringer bør barnet møte de ulike samiske næringene og tradisjonene. Barn skal

utvikle trygghet og stolthet over egen tilhørighet og respekt for andres kulturelle verdier og ytringer. Det samiske samfunnet er svært mangfoldig, *også* når det gjelder kulturelle forskjeller, som ulike dialekter, bosetning og klestradisjoner (kofter). Musikk, duodji (samisk håndverk) og matskikker er også kulturelle verdier hos det samiske folket.

Barnehagen er en viktig arena for barnet til å utvikle sitt samiske språk, kultur og identitet. Språk er personlig og identitetsskapende og nært knyttet opp mot følelser. Morsmål er viktig for opplevelsen av egen identitet og mestring på mange områder. Derfor er det viktig at barnehagen bygger opp og stimulerer positive holdninger til språk og kultur.

Barn fra andre kulturer

Minoritetsspråklige barn er en gruppe som kan ha særskilte språkutfordringer, fordi de må lære seg både nye begreper på sitt eget morsmål og i tillegg på norsk / samisk. Barn med minoritetsbakgrunn bør få innsikt i sin egen kultur, samtidig som de integreres inn i den samiske eller norske kulturen.

Minoritetsbarn er barn fra hjem hvor en eller begge foreldrene er fra annen kultur enn norsk og samisk. Til dette arbeidet kreves det også et godt foreldresamarbeid i tillegg til barnehagens eget arbeid. Foreldrene kan gi den informasjon som de mener barnehagen kan / bør vektlegge / vite om deres kultur. Kulturen deres kan formidles gjennom musikk, enkle ord eller sanglek, bildebøker, kart, flagg, matretter, høytidsdager, merkedager osv. Dette arbeidet vil bli satt inn i barnehagens temaplan.

Tospråklighetsplan

Karasjok kommune har en overordnet tospråklighetsplan. Skolen og de kommunale barnehagene har en tospråklighetsplan tilpasset hvert sitt område, skolene og barnehagene jobber etter tospråklighetsplanenes mål og strategi. Tospråklighetsplanen for barnehagene er et langsiktig språklig tiltak som omhandler språkstimulering gjennom sosialisering og bevisst språklig påvirkning i barnehagen.

Hovedmålsettingen for denne planen er at barnehagen skal ta vare på samisk språk, utvikle og gi barna et solid samiskspråklig fundament med bevisst begrepsinnlæring, samtidig som det gjennom målbevisste aktiviteter gis mulighet til å utvikle deres språkkunnskaper også på norsk.

Tospråklighetsplan vektlegger styrking og videreutvikling av tospråklighet med samisk som hovedspråk. Utvikling av en harmonisk personlighet, trygg kulturell identitet og språkutvikling er viktig for alle barn, og utviklingen av barnas språk må ikke overlates til tilfeldigheter.

Foreldresamarbeid

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. (Lov om barnehager §1)

Et godt samarbeid mellom hjem og barnehage bygges på gjensidig respekt, åpenhet og tillit. Foreldre og barnehagen har et felles ansvar for barns trivsel og utvikling, med fokus på barnets beste. Foreldre skal oppleve barnehagen som en god og trygg plass for barnet. Foreldre og personalet har et felles ansvar om å informere hverandre om ting som er av viktighet for barnet.

Foreldrene har krav på:

- at det gis mulighet til medvirkning i barnehagens virksomhet f.eks via foreldremøter, foreldresamtaler, foreldrerådsmøter og i samarbeidsutvalget (den formelle kontakten)
- at det legges til rette slik at deres meninger / innspill blir hørt og tatt på alvor
- at det er god gjensidig informasjon mellom hjem og barnehage, gjennom den daglige kontakten ved levering og henting
- at foreldrene får mulighet til å besøke barnehagen i andre settinger som for eksempel foreldrekaffe, tilstelninger, dugnad osv.
- bli møtt av imøtekommende ansatte

Det er viktig at alle føler medansvar, og at samarbeidet preges av gjensidig respekt mellom partene. Opplysningene om barnet og hjemmeforholdet blir ikke gitt videre uten foreldrenes samtykke. *Personalet har taushetsplikt.*

Andre samarbeidspartnere

Barnehagene har ulike linjetjenester å forholde seg til og samarbeide med, som PPT – Pedagogisk psykologisk rådgivningstjeneste, BUP – Barne – og ungdomspsykiatri, barnevern, helsestasjon. Andre samarbeidstjenester er skole, sametinget, høyskoler og videregående skoler.

Overganger

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn. Når barnet begynner i barnehagen, skal personalet sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære.

Overgang innad i barnehagen

Overganger skjer også innad i barnehagen. Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe.

Overgang barnehage-skole

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole. Barnehagen og skolen bør utveksle kunnskap og informasjon som utgangspunkt for samarbeid om tilbudet til de eldste barna i barnehagen, deres overgang til og oppstart i skolen.

5 åringene skal bli skoleelever, det er jo spennende samtidig som det er litt skummelt. Barnehagen har en egen avdeling for 5 åringene, forberedelsen for 5 åringene starter i barnehagen på høsten i nytt barnehageår.

En god overgang er barnehageeiers og skoleeiers ansvar. Barnehagene møtes på skolen i en og en halv time, to ganger i måneden, fra september til april. Barnehagene samarbeider om aktiviteter knyttet til skole, der de blir kjent med skolens uteområde, klasserom og skolen generelt slik at overgangene blir lettere og barnet vil føle seg tryggere ved å bli kjent med miljøet rundt skolen.

Barnehagen må ha samtykke fra foreldrene for å dele opplysninger om enkeltbarn med skolen, dette skjer det siste halvåret før barnet slutter i barnehagen.

Det etableres et samarbeid for barn med spesielle behov på et tidligere tidspunkt.

De daglige gjøremål -dagsrytme

Mål: Formidle kulturen- vaner, skikk og bruk i direkte kontakt mellom barn og voksne.

Rutinesituasjoner som måltid, hvile, hygiene, av- og påkledning, selvstendighetstrening og Bleieskifting er hverdagens faste gjøremål.

De er viktige funksjoner i arbeidet fordi de representerer selve grunnlaget som resten av barnehagens virksomhet hviler på. Rutinesituasjoner er en fin måte å lære språket på.

Det må tilrettelegges slik at tospråklighet kan utvikles på en naturlig måte gjennom rutiner.

Dagsrytmen

Kl. 07.45	Barnehagen åpner Mottakelse av barn Lek
Kl. 07.45 – 09.30	Frokost Lek / aktiviteter
Kl. 09.30 - 11.00	Samlingsstunder/ temaopplegg Påkledning-Utelek
Kl. 11.30 – 12.30	Lunsj (når kl. varierer etter avdeling og alder)
Kl. 13.00 – 15.00	Aktiviteter / temaarbeid på avdelingene Hvile/sove for de aller minste Lek Påkledning-utelek <u>Mellommåltid:</u> Frukt, eventuelt knekkebrød Frilek/ utelek
Kl. 16.15	Barnehagen stenger

DEL 3

TEMAPLAN

Innledning

Temaplanen lages etter barns utviklingsnivå og deres forutsetninger. Den samiske årstidskalender skal være utgangspunkt for vår planlegging av temaplan. Den samiske årstidskalenderen er inndelt i 8 årstider: *høstsommer, høst, høstvinter, vinter, vårvinter, vår, vårsommer og sommer*.

Ut i fra disse kan man planlegge å knytte inn de sju fagområdene fra rammeplanen. Dette bør tilpasses våre lokale forutsetninger og med de språklige - og kulturelle tilpasninger slik at det enkelte barn får mulighet til å styrke sin identitetsfølelse.

Samiske tradisjoner, språk og kultur

Barnehageloven § 8 Kommunens ansvar: *Kommunen har ansvaret for at barnehagetilbudet til samiske barn i samiske distrikt bygger på samisk språk og kultur.*

I Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver vektlegges samiske barns behov for støtte til å bevare og utvikle sitt språk og sin kultur uavhengig av hvor i landet de bor, og henstiller til at dette skal vedtektsfestes for å styrke samiske barns identitet, gjennom språk og formidling av samisk kultur. Barnehagen følger den samiske årstidskalenderen som er inndelt i åtte årstider der vi jobber med aktiviteter knyttet til våre tradisjoner er ulike høytider, skikker / vaner:

- språk
- mattradisjoner (feks reinkjøtt; avbeine, salte, henge kjøtt til tørk + røyke kjøtt)
- reindrift, elgjakt, snarefangst, ferskvannsfisk, isfiske (juoŋasteapmi), landbruk og husdyr
- skogsdyr og fugler i Sápmi
- hva kan vi høste fra naturen
- været – forandringer i naturen året rundt
- nærmiljøet vårt og kulturelle begivenheter året rundt i nærmiljøet
- duodji (samisk håndverk) f.eks sisti, bein / horn
- bruk av kniv
- kofter og andre tradisjonelle klær
- familien, slekta og faddere
- Noe av det overnevnte er året rundt temaer, mens noe kan være års baserte temaer.
- Samlingsstund

Samlingsstund

”For at et godt fellesskap skal vokse frem, bør hver dag inneholde momenter av samling omkring noe felles. Barnehagens faste samlinger bidrar til å utvikle gruppefølelsen ved at alle i gruppen er tilstede samtidig – barn og voksne – og holder på med noe sammen. Det kan være sang, lek, høre en fortelling, lese høyt eller samtale om selve livet i gruppen.”

Målet med samlingsstunden er: å underholde, styrke gruppefølelsen, utvikle språket, styrke jefølelsen, trene konsentrasjonen, formidle kunnskap, være kulturbærere, vekke interesse, bruke fantasien og å utvikle empatisk forståelse. For at et godt fellesskap skal vokse frem, bør hver dag inneholde momenter av samling omkring noe felles. Barnehagens faste samlinger bidrar til å utvikle gruppefølelsen ved at alle i gruppen er tilstede samtidig – barn og voksne – og holder på med noe sammen. Det kan f.eks være sang, lek, fortelling / høytlesing eller samtale.

Samlingsstunden for barn er til for å få oversikt over dagens hendelser og for å skape forutsetninger for at barn skal utvikle seg til harmoniske og fantasifulle barn, med tro på seg selv, med et velutviklet språk og god begrepsoppfatning både på samisk og norsk.

5 åringene – skoleaktiviteter

Gjennom lek og aktiviteter skal 5 åringene få kunnskap og erfaring med:

Språk:	Antall, rom og form:	Annet:
Snakke tydelig og bruke hele setninger Rollespill og framføringer Rimord og regler Kjenne igjen sitt eget navn Skrive sitt eget navn Lære skriveretning Skrive på data Lytte til høytlesing Gjenfortelle Tegne og fargelegge Bli kjent med bokstaver, bokstavlydene Logolesing Preposisjoner	Kjenne igjen tall fra 1-10 Telle fra 1-10 Mengdebegrep opp til 10 Kjenne begreper som trekant, sirkel, firkant, over, under, liten, stor, lang, kort, foran, bak, høyre, venstre Kunne terningspill Likheter – ulikheter Grupperinger og sortering Mønster og border Konstruksjon Kunne farger	Vente på tur Ha orden på tingene sine, ta i mot beskjeder Påkledning, avkledning Ta hensyn til andre, bry seg og hjelpe til Formidle egne behov Trafikkregler Delta i regelleker Delta i spill, spille spill Beherske klippeteknikk Beherske grovmotoriske bevegelser som for eksempel, hinke, balansere, ta i mot en ball, rulle rundt, slå kollbøtte

Årstidskalender/temaplan gjennom hele året

Hva - Aktiviteter	Hvordan - metode
Språkstimulering: (eventyr/bøker/film) Barn skal få varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel, som redskap for tenking og som uttrykk for egne tanker og følelser. 1. gode samtaler 2. rim, regler, dikt og sang/joik 3. fortelling og høytlesning, gjenfortelling (bøker) 4. lek 5. bli kjent med bokstaver og bokstavlyder 6. Bli motivert for lekelesing/ lekeskriving	Vi har gode samtaler, vi leker, vi teller, vi synger, vi spør, vi nekter, vi takker, vi hilser, vi forteller, vi fabulerer, vi filosoferer, vi argumenterer, vi forklarer, vi tuller, vi jobber med rim, regler, dikt og vi synger. • Samtale om tema, bruk språket aktivt i rutinesituasjoner; sette ord på sine egne og barnets handling når barnet ikke forstår, bruk andre ord, fremhev meningsbærende ord, bruk kroppsspråk • Spørsmål som oppmuntrer barn til å reflektere og gi rom for undring • Sang, eventyr, tradisjonelle /- muntlige fortellinger, dramatisere eventyr • Rytme i språket • Fokusord / begreper • Ord / begrepskort • Utforsking av skriftspråket • Språkposer / boks som inneholder konkreter til tema

Eventyr/ bøker/ film: Skape lese lyst hos barn da dette er en av de viktigste faktorene med tanke på senere leseferdigheter. • Høytlesing og fortelling	• Ha fokus på lesing da det er en ypperlig språkstimuleringsaktivitet (førstehåndserfaringer, dype begrep, variert ordforråd, situasjonsuavhengig språk mm). • Gi barn variert ordforråd da dette er aller viktigst når det gjelder den videre leseutviklingen. • Oppfordre barn til å fortelle selv • Repetisjon er viktig. • Motiver barnet for lesing. • Barnelitteratur gir barn erfaringer med språket på en annerledes måte, den gir rike erfaringer ved høytlesning og den utvikler barns ordforråd.
Språk- /lekegrupper: (aktivitetsgrupper) <u>Hovedmål:</u> Lære å snakke samisk/(norsk) aktivt med voksne og andre barn. Styrke og videreutvikle det samiske/ (norsk) språket.	Bruke samisk / (norsk) språk aktivt i samhandling med andre. Det muntlige språket er i sentrum. • Lese bøker (eventyr, sagn, rim og regler) • Tradisjonelle muntlig fortelling av eventyr • spill, ord/språkspill, ord- og begreper • Tema • Synge og joike • Formingsaktivitet • Lek • Turer • Snakkepakken/språkkiste
Samiske tradisjoner:	Barnehagen bygger sin pedagogiske virksomhet på samisk språk og kultur. Gjennom konkrete opplevelser og erfaringer bør barnet møte de ulike samiske næringene og tradisjonene. Barna skal utvikle trygghet og stolthet over egen tilhørighet og respekt for andres kulturelle verdier og ytringer. Den samiske årstidskalender skal være utgangspunkt for vår planlegging av temaplan. Se under kap. <i>Samiske tradisjoner, språk og kultur</i>
Sosialkompetanse: • Empati (medfølelse) • Prososial atferd (hvordan opptre positivt) • Selvhevdelse ("våge" / tørr) • Selvkontroll (kontroll, vente på tur, tenke på sikt) • Lek, glede og humor	• Lære sosiale ferdigheter gjennom konkrete hendelser i hverdagsaktiviteter, lek og vennskap. • Tema-arbeid Opplegg som feks «<i>Steg for Steg</i>»/ «<i>vennskapsbøker/vennekort</i>» kan brukes som utgangspunkt for samtale: Målsettingen er å øke barns sosiale kompetanse gjennom; • empati • problemløsning • mestring av sinne

Forebygging av mobbing: Ha fokus i sosial kompetanse/ Forebyggende tiltak	Sosial kompetanse gjennom; hverdagsaktiviteter, lek og vennskap • Bruke «<i>Steg for Steg</i>» og «vennebøker og vennkort «som verktøy i det pedagogiske arbeidet med å fremme sosial kompetanse • Tilrettelegge for vennskap og gode relasjoner • Tydelige og handlekraftige voksne som hjelper barnet med å sette grenser og som hjelper barnet til å respektere andres grenser • Aktive engasjerte voksne som er tilstede i lek og samspill • Individuelle samtaler med barn – kartlegging av trivsel • Ha dialog med foreldrene (se planen “ Trivselsplan med handlingsplan mot mobbing for kommunale barnehager i Karasjok kommune” for mer utfyllende lesing).
Matematikk, antall, rom og form: Barn skal bli kjent med logisk og matematisk tenking knyttet til deres hverdag	• Systematisere, klassifisere, sortere, sammenligne, måle og orientere seg i rommet. • Løse problemer og lage systemer i leke aktivitet, samt logisk tenkning, konstruksjonslek, tall, telle, spill, terninger.
Kropp, bevegelse, mat og helse: Barn skal tilegne grunnleggende motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, fysiske egenskaper, vaner og innsikt i hvordan ivareta helse og livskvalitet.	Barn skal utvikle kroppsbeherskelse i grov- og finmotorikk. Få gode erfaringer med friluftsliv og til ulike årstider: Barn skal få innsikt i: • Allsidig bevegelse i skog og mark • Ha ulike aktiviteter knyttet til årstidene • Vi benytter oss av lekeplassen, fotballbaner/skiløyper og akebakker i nærmiljøet
Meg selv, familien min, samfunnet og nærmiljøet:	• Kroppen min • Omsorg, trygghet, følelser, lek • Bygda vår, natur og kultur • Samfunnet; hvor bor jeg? • Barnehagen min • Min familie: søsken, foreldre, tanter søskenbarn og faddere • Vennene mine • Foreldrenes arbeidsplass

Samisktalende barn som bruker samisk daglig:

De voksne bruker variert samisk språk og ordforråd slik at språket videreutvikles og styrkes.

Tospråklige barn som behersker både samisk og norsk:

De voksne snakker samisk til barna og bruker bevisst ord, begreper og setninger slik at ordforrådet til barn blir variert og rikere.

Norsktalende barn:

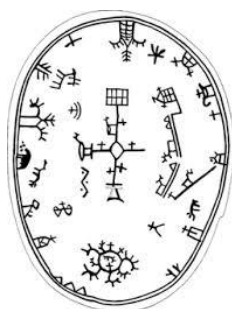
De voksne snakker norsk til barn men bruker samiske ord og begreper som gjentas ofte. Det må øves og repeteres. Barnet vil få språkforståelse, og etter hvert vil barnet bruke ord og begreper og deretter snakke mer og mer samisk.

Barnehageruta

Måned	Hendelse
August	Nytt barnehageår Tilvenning – bli kjent
September	
Oktober	Barna som har siste året i barnehagen – skoleforbedrende aktiviteter både i barnehagen og på skolen.
November	Kulturuka
Desember	Det blir levert ut skjema for registrering av behov om plass mellom jul og nyttår (romjula) Juleavslutningsfest for barn og ansatte
Januar	
Februar	Samefolketsdag
Mars	Tilknyttet påske: Det blir levert ut skjema for registrering av behov om plass i påskeuka. Barnehagedagen
April	Barna som har siste året i barnehagen – skoleforbedrende aktiviteter avsluttes Tilknyttet avvikling av sommerferie: Skjema for registrering av barnas sommerferie blir utlevert.
Mai	Grunnlovsdagen – 17.mai
Juni	Avslutning for barn og ansatte
Juli	Sommerbarnehage – god sommer!

Andre hendelser

Hendelse	Dato – NÅR
Foreldremøte	1-2 ganger i året
Foreldrerådsmøte	Foreldrene ansvarlig for å innkalle og holde møter Utføres ved behov
Foreldresamtaler	En gang pr. halvår og ved behov. Overgangssamtale barnehage – skole i feb/ mars.
Planleggingsdager	Ifølge vedtekter pkt.8 for kommunale barnehager er det vedtatt at barnehagene skal ha 6 planleggingsdager i løpet av barnehageåret. Barnehagene er stengt under planleggingsdagene. Det blir utarbeidet et eget skriv over når planleggingsdagene skal avvikles. Dette er utarbeidet i samråd med personalet og representanter fra samarbeidsutvalget.
Samarbeidsutvalgsmøte	Ved behov Styrer innkaller Det velges representanter til utvalget hver eller annen hver høst.
Brannøvelse	1-2 ganger i året
6-årstur	Vårhalvår; overnattingstur

ÁRSHJUL MED AKTIVITETSPLAN

Čakčageassi/ høstsommer (borgemánnu/ august)

Fáddá/ Tema: Hvilke temaer kan være aktuelle i perioden	Ulbmil/ Mål Hva er målet med de ulike temaene
Tilvenning/ bli kjent	Oahppat njuolggádusaid ja rutiinaid / Lære regler og rutiner Mu sadji / plassen min Skape trygghet
Forandringer i naturen: begynner å gå mot høst, bær modnes, lufta begynner å bli kjøligere	Čakčageasi/ høstsommer Gjøre barna oppmerksom på forandringer i naturen og bli kjent med ulike værtegn i Sápmi
Vennskap	Formålet med temaet «vennskap» er tidlig innsats og forebygging av mobbing i barnehagen.

Čakča (čakčamánnu/ september ja golggotmánnu/ oktober)

Fáddá/ Tema	Ulbmil/ Mål
luondu rievdá/ forandringer i naturen	Fuomášuhttit mánáid ja čuovvut mo luondu rievdá/ Gjøre barna oppmerksom på forandringer i naturen og bli kjent med ulike værtegn i Sápmi
Trafikk	Lære barna hvordan man ferdes i trafikken.
Dollagáhtten / Brannvern	Gi barna innsikt i viktigheten av brannvern Buollinhárjehallan, hálešdit buollima birra, doaimmat fáttá ektui - Brannøvelse, snakke om brann, aktiviteter tilpasset temaet
Dyr i sápmi/ Skogsdyr Våre husdyr	Lære barna om skogsdyrene vi har i Sápmi Lære barna om våre husdyr
Solitaritets bargu Tvaksjon/ solidaritets arbeid	Oahpahit máná veahkehit olbmuid geain ii leat nu buorre dilli. Nanusmuhttit sosiálagelbbolašvuoda.
Samiske tradisjoner	Bli kjent med samiske tradisjoner – reindrift Oahpásnuvvat sámi árbevirolaš bargguide. Mánát besset oaidnit mo lea boazodoallo barggut, besset searvat.

Čakčadálvi/ skábma (skábmamánu/ november)

Fáddá/ Tema	Ulbmil/ Mål
Luondu rievdá/ forandringar i naturen	Fuomášuhttit mánáid ja čuovvut mo luondu rievdá/ Gjøre barna oppmerksom på forandringar i naturen og bli kjent med ulike værtegn i Sápmi
Sevdnjes áigi álgá/ Mørketid Galbmá / Det blir kaldere Samisk stjernehimel	Få kjennskap til endringene i naturen. Bli kjent med månen, stjernene og nordlyset
Mørketidsmarkering	Felles markering for alle barnehagene i kommunen
Samiske tradisjoner;	Bli kjent med ulike samiske mattradisjoner.
Dolla/ bálvett	Lære barna å være forsiktig der det er bål/ flammer
Kniv	Lære barna håndtering av kniv
Kulturvahkku/ Kulturuke	Ráhkanit kulturvahkkui / forberedelser til kulturuke
Šleđgon/refleks	Lære barna å være forsiktig i trafikken – bevissthet om bruk av refleks
Ráhkanit adventii / Forberedelse til advent	Hva skjer i adventstiden. Hvorfor har vi advent.

Dálvi/ vinter (juovlamánu/ desember, ođđajagemánu/ januar ja guovvamánu/ februar)

Fáddá/ Tema	Ulbmil/ Mål
Luondu rievdá/ forandringar i naturen	Fuomášuhttit mánáid ja čuovvut mo luondu rievdá/ Gjøre barna oppmerksom på forandringar i naturen og bli kjent med ulike værtegn i Sápmi
Adventa/advent	Vi forsetter med «Hva skjer i adventstiden. Hvorfor har vi advent?»
Juovllat/ Jul	
Luondu rievdadusat/ Naturen i forandring	Fuomášuhttit mánáid ja čuovvut mo luondu rievdá/ Gjøre barna oppmerksom på forandringar i naturen
Ođđa jahki / Nytt år	
Čuvvgoda/ det blir lysere	
Sola	Bli kjent med sola og dens betydning for livet på jorda.

	ávvdit beaivváža boahhtima/ feire sola gjenkomst.
Samefolketsdag 06.02	Ráhkanit Sámi Álbmot beaivve ávvudeapmái / forberedelser til samefolketsdag
Eventyr	Bli kjent med noen av de samiske eventyrene; Mytologi, sagn og fortellinger

Giddadálvi/ vårvinter (njukčamánnu ja cuoŋománnu)

Fáddá/ Tema	Ulbmil/ Mål
Luondu rievdá/ forandringar i naturen	Fuomášuhttit mánáid ja čuovvut mo luondu rievdá/ Gjøre barna oppmerksom på forandringar i naturen og bli kjent med ulike værtegn i Sápmi Bivalda ja čuvvgoda ain eambbo/ Det blir lysere og mildere ute
Sáivačáhceguolit/ Ferskvannsfisk	Lære om ferskvannsfisk
Barnehagedagen - Er rundt 15 mars hvert år.	Landsomfattende markering og temaet som skal være i fokus varierer fra år til år.
Vintertema uke	Lære hvordan man kan bruke naturen i ulike årstider. Fokus på kropp, bevegelse og helse
Beassáš tradisjuvnnat / Påsketradisjoner Beassášat/ Påske	Lære om påsken og dens tradisjoner.
6 årstur	Sosialt samvær Selvstendighet Avslutning for barna som skal begynne på skolen til høsten

Gidda/ vår (miessemánnu/ mai)

Fáddá/ Tema	Ulbmil/ Mål
Luondu rievdá/ forandringar i naturen	Fuomášuhttit mánáid ja čuovvut mo luondu rievdá/ Gjøre barna oppmerksom på forandringar i naturen og bli kjent med ulike værtegn i Sápmi
Samiske tradisjoner; Bondegård	Bli kjent med livet på bondegården.
Ruskeaksjon	Bli bevisst viktigheten med å holde bygda og naturen rundt oss fri for søppel
17.b.miessemánnu/ 17.mai	Ráhkanit 17.b.miessemánnui (nasjonalbeaivái)/

	forberedelser til 17.mai (nasjonaldagen)
Turer i nærmiljøet	Fokus på kropp, bevegelse og helse

Gidasgeassi/ vårsommer (geassemánnu/ juni)

Fáddá/ Tema	Ulbmil/ Mål
Luondu rievdá/ forandringer i naturen	Fuomášuhttit mánáid ja čuovvut mo luondu rievdá/ Gjøre barna oppmerksom på forandringer i naturen og bli kjent med ulike værtegn i Sápmi
Miessemearkun/ Miessi	Oahpásnuvvat sámi árbevirolaš boazodollui. Vásihit miessemearkuma dan bokte ahte fitnat gárdde luhtte.
Ruskeaksjon	Bli bevisst viktigheten med å holde bygda og naturen rundt oss fri for søppel
Ute aktiviteter	Fokus på kropp, bevegelse og helse Bli kjent med nærområdet
Divrit /insekter	Bli kjent med ulike insekter som finnes i vår natur.
Livet i fjæra	Få kjennskap til fjæra og utforske sjøen og fjæra.
Avslutning av barnehageåret Sankthans/jonssot 23.06	Sosialt samvær
Rydding og vasking i barnehagen	Hygiene, lære å sortere, rydde og vaske

Geassi/sommer (suoidnemánnu/ juli) Sommerbarnehage

Fáddá/ Tema	Ulbmil/ Mål
Sommerbarnehage	Avdelingene slås sammen

